

Таблиця за творами з української літератури ЗНО-2019

№	Автор	Назва твору	Жанр	Герої, образи	Час, місце подій	Особливості композиції	Тематика, ідея
УСНА НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ							
1	-----	«Ой Морозе, Морозенку...»	Історична пісня	Морозенко (сподвижник Б. Хмельницького Станіслав Морозенко або герой походів проти турків Нестор Морозенко), мати, козаки, татари	Національно-визвольна війна 1648-1654, степ, Савур-могила	Умовно з частини: недобрі передчуття матері Морозенка — розповідь про захоплення та страту турками Морозенка — тужіння матері й України за своїм сином	Тема: боротьба українського народу проти турецько-татарських завойовників. Ідея: ушлявлення незламності захисників Вітчизни — козаків, узагальненим образом яких виступає Морозенко; возвеличення подвигу героя й утвердження його незабутності Україною, узагальненим образом якої виступає мати Морозенка
2	-----	«Чи не той то Хміль...»	Історична пісня	Богдан Хмельницький, ляхи (поляки)	Національно-визвольна війна 1648-1654, урочище Жовті Води (Золотий Брід)	Строфа: двовірш (дистих), розбитий на чотиривірш. Римування: у дистихові — паралельне (аа)	Тема: визвольна війна українського народу проти ляхів під проводом Б. Хмельницького, зокрема переможна битва під Жовтими Водами. Ідея: ушлявлення Б. Хмельницького як сміливого полководця, що стоїть на захисті рідної землі; насмішка над ворогами.
3	Маруся Чурай	«Віють вітри, віють буйні»	Суспільно-побутова пісня про кохання	Дівчина, козак	-----	-----	Тема: любов дівчини до козака, очікування його та страждання від розлуки. Ідея: співчуття дівчині, яка втратила коханого; возвеличення відданої любові.
4	Маруся Чурай	«Засвіт встали козаченьки»	Суспільно-побутова козацька пісня	Козак, мати, Марусенька	-----	-----	Тема: прощання козака з коханою й матір'ю перед тим, як вирушити на війну. Ідея: возвеличення подвигу дівчат і матерів, які в умовах народної боротьби із завойовниками стоїчно

							чекають своїх коханих і синів; уславлення кохання.
5	-----	«Дума про Марусю Богуславку»	Дума	Маруся Богуславка, 700 козаків-невільників	Напередодні Великодня, Туреччина	-----	Тема: визволення українських бранців Марусею Богуславою. Ідея: засудження поневолення, страждань, яких зазнали українці під час нападу турків, віра у щасливе вільне життя.
6	-----	«Ой летіла стріла»	Балада	Мати, сестра, кохана	-----	-----	Тема: оспівування суму за вбитим стрілою вдовиним сином Ідея: висловлення співчуття до загиблого

ДАВНЯ УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА

7	вважають Нестор Літописець – чернець Києво-Печерської лаври.	«Повість минулих літ»	Літопис	Загальні мотиви: історія й становлення Київської Русі; захоплення безстрашністю князів і героїчним минулим Руської землі; глибокий сум через княжі чвари та міжусобиці; наскрізний мотив — заклик до безкорисливого служіння Вітчизні, до єдності як запоруки держави; уславлення Русі; засудження міжусобиць; осуд язичництва, утвердження християнського світогляду.			
		Уривок про заснування Києва		Брати Кий, Щек, Хорив і сестра їх Либідь	Гори Боричів, Щекавиця, Хоривиця; Дунай; місто Київ; Царгород; містечко Києвець	-----	Тема: заснування Києва, доля Кия Ідея: утвердження правдивого погляду на історію заснування Києва й на те, ким був Кий; возвеличення полян як мудрих людей.
		Уривок про помсту княгині Ольги		Княгиня Ольга, князь Ігор, древлянський князь Мал, посланці древлян	945 — 946 рік, Іскоростень, Київ, Вишгород	-----	Тема: помста княгині Ольги за смерть свого чоловіка Ігоря. Ідея: утвердження думки про безсумнівну справедливість кари володаря попри те, що причиною для помсти є його власні несправедливі дії; утвердження думки про необхідність «сильної князівської руки»; возвеличення мудрості й прозірливості великої княгині Ольги.

8	<p>припускають : співці Боян або Митуса; Ярославна; брат Ярославни Володимир; сам князь Ігор.</p>	<p>«Слово про похід Ігорів» XII ст.</p>	<p>Героїчна поема (або літописна повість)</p>	<p>Князі: Ігор Святослав Всеволод; Ярославна (дружина Ігоря); Половці: Овлур, Гзак, Кончак.</p>	<p>1185 рік, річки Дон, Каяла, міста Київ, Путивль, Половецька земля</p>	<p>1. Вступ: роздуми автора над манерою описування подій. 2. Основа частина (кілька оповідань): – виступ Ігорової дружини; – похід; – битви з половцями; – сон і «золоте слово» Святослава; – «плач Ярославни»; – втеча Ігоря з полону; 3. Закінчення (величання Ігоря, князів і дружини).</p>	<p>Тема: зображення невдалого походу Новгород-сіверського князя Ігоря на половців у 1185р. Ідея: Заклик руських князів до єднання для спільної боротьби проти зовнішніх героїв.</p>
---	--	---	---	---	--	---	--

ЛІТЕРАТУРА БАРОКО

9	<p>Григорій Сковорода родоначальник літерат. байки «Український Сократ», «український Горацій», «український Езоп».</p>	<p>"De libertate" («Про свободу») <i>Бароко</i></p>	<p>Ліричний вірш (вірш-пісня) (громадянська лірика)</p>	<p>Ліричний герой, Богдан Хмельницький</p>	<p>-----</p>	<p>Віршовий розмір: 11-складовий рядок із клаузулою після 5-го складу Строфа: суцільний текст. Римування: паралельне (ааббввггдд).</p>	<p>Тема: зображення волі як найбільшого багатства людини. Ідея: оспівування Б.Хмельницького, борця за свободу рідного народу, яка є найбільшим багатством людини.</p>
---	--	--	---	--	--------------	---	---

		<p>«Всякому місту звичай і права» (пісня №10) збірка «Сад божественних пісень» (30 пісень) Бароко</p>	Сатиричний вірш (вірш-пісня)	ліричний герой — людина, яка роздумує над сенсом людського існування; люди, які забули про совість смерть — замашна коса; Венера, Амур	-----	<p>Віршовий розмір: 4-стопний дактиль Строфа: 5 строф по 6 рядків; у перших трьох строфах останні два рядки виконують роль рефренів (повторів, приспівів). Римування: паралельне (ааббвв)</p>	<p>Тема: сатиричне зображення панів, чиновників, купців, дворянсько-бюрократичної системи управління. Ідея: нищівне висміювання і засудження моральних вад тогочасного суспільного життя</p>
		<p>«Бджола та Шершень» Збірка «Байки Харківські» (30 творів) Бароко</p>	Байка в прозі (філософська байка)	Бджола, Шершень. У моралі згадуються Катон, Епікур, Цицерон, Сірах	-----	<p>Фабула (розповідь) Сила (висновок, повчальна частина, мораль)</p>	<p>Тема: праця в житті людини, пошуки гармонії й секрету людського щастя. Ідея: обґрунтування думки про споріднену (сродну, природжену) працю як запоруки щастя й гармонії людини в житті, співчуття людям, які не знайшли спорідненої праці</p>

НОВА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

10	<p>Іван Котляревський <i>- <u>зачинатель</u> нової української літератури</i></p> <p><i>Коперник українського слова</i></p>	<p>«Енеїда» - енциклопедія народ. побуту українців XVIII ст. 1798р. → перші три частини (Все разом написано впродовж 30 років) Перелицьована «Енеїда» Вергілія Класицизм</p>	бурлескно – травестійна поема. (жарт, перевдягання).	Еней, батько Анхіз, мати Венера; троянці Низ та Евріал; боги Зевс, Меркурій, Еол, Нептун, Юнона; цариця Дідона, зідьма Сивілла, цар Латин, його дружина Амата, донька Лавінія; цар рутульців Турн.		<p>6 частин (у Вергілія 12) 4-стопний ямб</p>	<p>Тема: пошуки козаками місця для нової Січі після зруйнування Катериною II Запорозької Січі; прихована історія визвольних змагань українського народу за незалежність; суспільне життя українців кінця XVII — початку XVIII ст. («енциклопедія українського життя»); Ідея: утвердження невмирущості українського народу, його культури, історії; возвеличення найкращих рис української нації й пробудження національної самосвідомості; викриття соціальних проблем.</p>
----	--	--	--	--	--	---	---

		«Наталка Полтавка» <i>Сентименталізм</i>	Соціально – побутова драма (малоросійська опера за визначенням автора)	Вдова Горпина Терпилиха , її дочка Наталка♥ ; далекій родич Терпилихи Микола , сирота Петро♥ ; возний Тетерваковський , виборний Макогоненко .	Село під Полтавою	2 дії, використано 22 пісні (народні, зокрема Марусі Чурай, літературного походження – Г.Сковорода, авторські)	Тема: історія української дівчини, її спроби відстояти своє право на щастя в умовах соціальної нерівності. Ідея: утвердження думки про те, що на шляху до щастя не може бути жодних перешкод; засудження невігластва, національного звиродніння людей під впливом влади й статків; возвеличення кохання. Новаторство п'єси «Наталка Полтавка» полягає в тому, що І. Котляревський головну героїню — дівчину-красуню Наталку — узяв із народу й показав її як ідеал молоді українки, фактично позбавленої вад.
11	Григорій Квітка – Основ'яненко - <i>зачинатель і перший класик худ. прози, «батько української прози»</i>	«Маруся» <i>Сентименталізм</i>	сентиментально – реалістична повість	Наум Дрот , його дружина Настя ; їхня дочка Маруся ♥ Василь♥ , Олена (подруга Марусі)			Тема: зображення життя українського селянства, праця, побуту і звичаїв народу. Ідея: оспівування ідеального кохання простих людей, яке через свою велич і красу може існувати лише біля свого джерела — Божої любові; викриття соціальної нерівності як суспільного зла, що веде до трагедій.
12	Тарас Шевченко <i>основоположник нової укр. літератури</i> <i>Великий Кобзар</i>	<i>Рання творчість, романтизм</i> «Катерина» <i>*присвячена В.Жуковському «Василію Андреевичу Жуковському на пам'ять 22 апреля 1838 года» (дата викупу Т. Шевченка з кріпацтва).</i>	Соціально – побутова поема	Катерина , її батько, мати, син Івась , москаль Іван .		5 розділів	Тема: доля жінки-покритки в умовах занепаду традиційної (патріархальної, народної) моралі й формування нового (імперського) суспільства, засновками якого є далекі від моралі принципи й норми. Ідея: гнівний осуд панської розбещеності, захист знедолених, співчуття жінці-матері; засудження аморальності панівного класу, представникам якого байдужа доля простих людей.

		«І мертвим, і живим, і ненародженим»	Послання	люди: братопродавці; мати; діти; німець; Брут; Коклес; Коллар; Шафарик; Ганка, слав'янофіли		Умовно можна поділити на п'ять частин: 1) епіграф, де констатується ідея; 2) вступ; 3) критична частина; 4) проповідницька частина; 5) заключна частина	Тема: стан українства, зокрема його еліти, як морально й національно деградованого суспільства; минуле й майбутнє України, пошуки поетом національної еліти, її прикметних рис. Ідея: розвінчування українських інтелігентів-безхребетників; передбачення майбутніх діянь провідної верстви; утвердження думки про власний розум і освіту за законами золотой середини («І чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь») як шляху до пізнання себе й свого призначення; возвеличення матері й Батьківщини; заклик до самостійного осмислення історичного минулого України; пророкування неминучої відплати тим, хто живе не за законами моралі й знехтував Батьківщиною.
		«Заповіт»	Ліричний вірш медитативного характеру з елементами послання	-----			Тема: передсмертна воля; майбуття народу; боротьба з ворогами. Ідея: утвердження думки про щасливе (вільне) майбутнє українського народу, яке треба здобути в боротьбі з ворогами, заклик до повалення експлуататорського ладу й розбудови нового вільного суспільства
13	Пантелеймон Куліш	«Чорна рада» Хроніка 1663 року» <i>Романтизм</i>	Перший історичний роман (роман-хроніка)	Яким Сомко – наказний гетьман Лівобережжя, Іван Брюховецький – кошовий отаман Запорізької Січі, Кирило Тур , полковник і панотець Шрам ,	1663 рік (доба Руїни після смерті Б.Хмельницького хутір Хмарище, Київ, урочище Романівський Кут, Ніжин.	2 сюжетні лінії: 1) події, пов'язані з підготовкою й проведенням ради; 2) події, пов'язані із зародженням кохання Петра Шраменка й Лесі Череванівни.	Тема: події, що відбувалися напередодні та під час «чорної ради» (1663) — виборів гетьмана Лівобережної України; суспільно-політичне життя в Україні в другій половині XVII ст. після приєднання до Московського царства та смерті Богдана Хмельницького; кохання в умовах драматичних суспільних подій.

				його син Петро Шраменко ♥. Михайло Черевань , його дружина Меланія , дочка Леся ♥, Василь Невольник, Божий чоловік (співець)		18 частин	Ідея: утвердження думки про необхідність національної злагоди українців для побудови держави; викриття антинародних і антидержавницьких сил; возвеличення людей із високими моральними принципами й водночас критика аморальної поведінки владної верхівки та «дрібних» козаків; оспівування краси й сили кохання; возвеличення минулого як часу, де були справжні герої й патріоти.
14	І.С. Нечуй – Левицький (І.С. Левицький) «Колосальне всеобіймаюче око ... України» «Великий артист зору»	«Кайдашева сім'я» <i>Реалізм</i> Прототип – родина Мазурів	Соціально – побутова повість	Маруся і Омелько Кайдаші , Карпо ♥ і Лаврін ♥ (сини) Мотря Довбиш ♥ і Мелашка Балаш ♥ (дружини синів), баба Палажка	Пореформена доба, друга пол. XIX ст. (після відміни кріпацтва) с. Семигори, Біївці, Київ	9 частин, які є своєрідним нанизуванням сімейних сварок Кайдашів	Тема: життя української родини другої половини XIX ст. (після реформи 1861 р.) в умовах занепаду патріархального способу буття, змізерніння української душі як результату тривалого існування в умовах кріпацтва (рабства). Ідея: засудження й висміювання вад існуючого суспільного ладу, які спотворювали людські почуття й взаємини, зокрема кріпащини, «безземельної свободи», облудних церковників; висміювання жорстокості й дріб'язковості в людських стосунках; утвердження національно-етичних і загальнолюдських цінностей.
15	Панас Мирний (Панас Рудченко) «Корифей української прози» «Перший симфоніст української	«Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Прототип – розбійник Василь Гнидка <i>Реалізм</i>	Соціально – психологічний роман <i>Історія написання:</i> 1. <i>Нарис «Подорожіжжя від Полтави до Гадячого»</i> 2. <i>Повість «Чіпка»</i>	Чіпка (Нечипір Варениченко ♥, його мати Мотря , батько Іван Вареник (Притика, Хрущ, Хрущов), баба Оришка ; друг Грицько	Час подій: основні події — середина XIX ст., а загалом від першої половини XVIII ст. до другої половини XIX ст. Місце подій: село Піски,	4 частини, 30 розділів; О.Білецький назвав: «будинок з багатьма прибудовами і надбудовами» (через його композиційну	Тема: життєпис українського селянина, який через соціальну несправедливість напередодні й після відміни кріпосного права, а також через духовну суперечливість своєї натури стає на шлях злочинства; життя українців упродовж майже 150 років на прикладі історії села Піски та кількох поколінь його мешканців

	прози» Іван Білик (Іван Рудченко)	1.	3. Роман «Пропаща сила» 4. Роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (назва - слова з Біблії «Книга Йова, 6: 5»)	Чупруненко , його дружина Христя ; «друзі» Чіпки: Матня , Лушна , Пацюк ; москаль Максим Гудзь і його дружина Явдошка , дочка Галя ♥(польова царівна); пани Польські .	Московщина, повітове місто Гетьманське.	складність)	(родин Гудзів, панів Польських, жида Лейби та ін.) від часів козаччини й появи слобід до становлення кріпосного права за часів Катерини II аж до його відміни 1861 року. Ідея: утвердження думки про неможливість подолання будь-яких проявів зла аморальними, жорстокими способами; засудження соціально несправедливого суспільного устрою (на прикладі москалізму, кріпацтва), який спричиняє деградацію як правлячої, багатії верхівки, так і простих людей; возвеличення людського генія, народженого для прекрасного; утвердження думки про те, що життя завжди дає людині вибір — чи йти дорогою любові, духовного вивіщення, чи здатися, упасти, звиродніти, водночас про те, що конкретний вибір завжди залишається за людиною (якщо «ясла повні» (любов'ю ближніх, шаную близьких), то чи повинна ремствувати людина й відвертатися від них, упадаючи в гріх ненависті й злоби під тиском злих людей і обставин?).
16	Іван Карпенко – Карий (Іван Тобілевич) <i>Корифей українського театру</i>	«Мартин Боруля» Прототип – батько письменника Карло Тобілевич Реалізм	Трагікомедія	Заможний хлібороб Мартин Боруля , дружина Палажка , син Степан , дочка Марися ♥; багатий шляхтич Гервасій Гуляницький , його син Микола ♥;	Хата Мартина Борулі	5 дій	Тема: життя української родини в умовах зміни світоглядних орієнтирів, занепаду морально-етичних цінностей, що було зумовлене соціальним розшаруванням суспільства й бажанням людей стати частиною панівної верстви. Ідея: утвердження думки про гідність людини, її духовні й моральні чесноти як єдині критерії, які визначають її «ціну», доведення позиції про

				«жених» Марисі панич Націєвський; повірений Трандалев; наймити Борулі : Омелько й Трохим			гармонію й щирість у родинних і міжлюдських стосунках як про найважливіші для людини речі; засудження негативних людських рис, породжених впливом несправедливого соціального устрою, де титул, звання важать більше, ніж гідність, честь, порядність тощо.
17	Іван Франко <i>«Каменярь»</i>	«Мойсей» <i>Поштовх до написання: поїздка в Рим, статуя Мойсея Мікеланджело</i> <i>Модернізм: неоромантизм</i>	Філософська поема	Мойсей, єврейський народ, супротивники Мойсея: Датан і Авірон; демон пустелі Азазель, Єгова, Єгошуа, сліпий Оріон	Час: останні дні 40-річних мандрів євреїв під проводом Мойсея до обіцяної Богом землі Місце: пустеля, гора, земля обітована	Композиція: пролог (5-стопний ямб) і 20 пісень (5-стопний анапест).	Тема: останні дні 40-річних мандрів євреїв під проводом Мойсея до обіцяної Богом землі й смерть пророка, який так і не ступив на благословенну нову батьківщину. Ідея: утвердження думки про необхідність для нації сильного, упевненого у своїх переконаннях вождя, який здатний повести народ до кращого майбутнього; заклик вірити у свій народ і його майбуття; засудження слабких і маловірних проводирів, підступних лже-пророків; ствердження думки про те, що лише та нація, яку утворили вільні люди, люди, які вилікувалися від «бацили» рабства, здатні стати творцями свого життя.
		«Гімн» Збірка «Із вершин і низин» <i>Модернізм.: неоромантизм із елементами критичного реалізму.</i>	Гімн (ліричний вірш) (громадянська лірика)	Вічний революціонер, міліони — народ, який прозрів; сини — майбутнє нації; попи, царі, військові, шпіони, тюремники — зло минулого	-----	Віршовий розмір: 4-стопний хорей Строфа: десятивірш (децима). Римування: кільцеве + паралельне (аббаввггдд).	Тема: поступ; творче начало в людині й нації; доля народу й України на історичному роздоріжжі й у перспективі на майбутнє. Ідея: утвердження думки про незнищенність людського творчого духу, віра у світле прийдешнє України; викриття зла («попівські торттури, тюремні царські мури», «муштроване військо», «шпійонське ремесло»), що падає під тиском волі й духу «мільонів».

		<p>«Чого являєшся мені у сні» Збірка «Зів'яле листя» (другий жмуток)</p> <p>Модернізм: неоромантизм</p>	Ліричний вірш (Інтимна лірика)	Ліричний герой, уявна кохана — «зіронька»	-----	внутрішній монолог закоханого юнака, побудований за принципом «уявне питання до дівчини — відповідь самому собі»	Тема: нерозділене юнацьке кохання. Ідея: уславлення любові, хай навіть такої, що завдає страждань.
18	<p>Ольга Кобилянська</p> <p><i>«Гірська орлиця»</i> <i>«Пишна троянда в саду української літератури»</i></p>	<p>«Земля» <i>*присвячена батькові Юліанові Кобилянському</i></p> <p>Прототип – родина Жижикинів із села Димки (у 1894 році брат убив брата за землею)</p> <p>Реалізм з елементами неоромантизму (символізму)</p>	Соціально-психологічна повість	Івоніка Федорчук, дружина Марійка, старший син Михайло♥, молодший син Сава♥; газда Василь Чоп'як, дружина Докія й дочка Парасинка, її чоловік Тодорика; панська наймичка Анна♥; циганка Рахіра♥ та її батько Григорій.	Час подій: кінець XIX ст., події розвиваються понад 10 років. Місце подій: село Д. недалеко від ріки Серет на Буковині.	32 глави	Тема: життя буковинських селян у тяжких соціальних умовах нестачі землі, соціальної нерівності, рекрутчини; братовбивство як соціальна, психологічна й філософсько-релігійна проблема; земля як «щастя й нещастя» людини. Ідея: утвердження думки про землю як силу, що затуманює розум людини, перетворюючи її на істоту, схожу на тварину; про батьківство як важкий хрест; про злочин, а водночас і якісь менш значущі негативні вчинки як акти, що знаходять відплату в той чи той спосіб; про освіту як шлях подолання темної залежності від землі.
19	<p>Леся Українка (Лариса Петрівна Косач) <i>«Дочка Прометея»</i> <i>«Співачка досвітніх огнів»</i></p>	<p>«Лісова пісня»</p> <p>Модернізм (неоромантизм)</p>	Драма – феєрія	Лукаш♥, його мати, дядько Лев, Килина, Мавка♥, Лісовик, Перелесник, Водяник, Русалка Польова, Злидні	Час подій: весна — літо — осінь — початок зими (природний цикл, один рік). Місце подій: прадавній ліс на Волині, село біля нього.	Пролог , три дії	Тема: життя людини в природі, де існує гармонія, і в соціумі, де наявна дисгармонія. Ідея: утвердження краси вільнолюбного духу, кохання й мрії, людського життя, гармонійного й цілісного, як природа, єднання людини й природи, гімн сильній вільній людині; засудження людського матеріалізму й обмеженості.

		<p>"Contra spem spero" («Без надії сподіваюсь»)</p> <p>Модернізм (неоромантизм)</p>	Ліричний вірш (філософська лірика)	Лірична героїня, Сизиф		<p>Віршовий розмір: 3-стопний анапест</p> <p>Строфа: катрен (чотиривірш).</p> <p>Римування: перехресне (абаб).</p>	<p>Тема: роль митця в суспільстві, мистецьке кредо (девіз) поетеси.</p> <p>Ідея: утвердження активної громадянської позиції митця в суспільстві, де народ перебуває в тяжкому стані; заперечення декадансних (песимістичних) настроїв і почуттів.</p>
20	<p>Михайло Коцюбинський</p> <p>«Великий Сонцепоклонник»</p>	<p>"Intemezzo" («перерва»)</p> <p><i>*присвята «Кононівським полям»</i></p> <p>Модернізм: імпресіонізм</p>	Новела	Ліричний герой, Моя утома, Ниви у червні, Сонце, Три білі вівчарки, Зозуля, Жайворонки, Залізна рука города, Людське горе	<p>Час: 1900-ті рр.</p> <p>Місце: панський маєток біля села (Кононівка), поля.</p>	10 етюдів-кадрів	<p>Тема: відпочинок людини — громадського діяча на лоні природи.</p> <p>Ідея: утвердження думки про місію митця й громадянина виконувати свій обов'язок — служити народу, про неможливість особистого спокою на тлі тяжкого життя простого люду; оспівування краси природи як джерела натхнення й зосередження гармонії.</p>
		<p>«Тіні забутих предків» = аналог «Ромео і Джульєтта» (Шекспір)</p> <p>Модернізм: імпресіонізм із символічно-міфологічним елементом.</p>	Повість	<p>Іван Палійчук ♥ Марічка Гутенюк ♥, Палагна (дружина), сусід Юра, батьки Івана; щезник, нявка, чугайстер.</p>	Гуцульщина, Карпатські гори, річка Черемош, Бескиди		<p>Тема: життя гуцулів XIX — XX ст. на лоні природи за старими звичаями.</p> <p>Ідея: оспівування гармонійного співіснування людини й первісної природи, оспівування краси карпатської природи, возвеличення світлого кохання.</p>
21	Микола Вороний	<p>«Блакитна Панна» (збірка «Гротески»)</p> <p>Модернізм: символізм</p>	Ліричний вірш (інтимно-пейзажна лірика)	Ліричний герой — митець, Блакитна Панна — Весна	-----	<p>Віршовий розмір: нерівностопний хорей.</p> <p>Строфа: восьмивірш (октава).</p> <p>Римування: паралельне й перехресне (ааббвгвг)</p>	<p>Тема: гармонія природи й мистецтва.</p> <p>Ідея: звеличення краси й природи; возвеличення природи, життя як джерела творчої енергії.</p>

22	Олександр Олесь (Олександр Кандиба)	«Чари ночі» (збірка «З журбою радість обнялась») <i>Модернізм:</i> <i>символізм</i>	Романс (став популярною народною піснею) (інтимна лірика) ямб	Ліричний герой, Фауст, примарна кохана, солов'ї	-----	12 куплетів-чотиривіршів Віршовий розмір: 4-стопний ямб Строфа: чотиривірш (катрен). Римування: перехресне (абаб).	Тема: скороминущість людського життя, тимчасовість життя людини на землі; момент кохання. Ідея: утвердження кохання як найважливішого в житті людини, як сенсу життя; заклик насолоджуватися життям перед обличчям тлінності; гімн природі й красі.
		«О слово рідне, орле кутий!..» <i>Модернізм:</i> <i>символізм</i>	Ліричний вірш (патріотична лірика)	Ліричний герой — людина-патріот, діти — українці, які відцуралися рідного слова; чужинці	-----	Віршовий розмір: 4-стопний ямб Строфа: чотиривірш (катрен). Римування: перехресне (абаб).	Тема: роль рідного слова в житті суспільства. Ідея: утвердження думки про силу рідного слова, яке здатне стати зброєю в руках громадянина й патріота проти «дітей», які «безпам'ятно забули» батьківське слово.
23	Павло Тичина	«О, панно Інно...» (збірка «Сонячні кларнети», друге видання) <i>Модернізм:</i> <i>симбіоз</i> <i>неоромантизму й експресіонізму</i>	Ліричний вірш (інтимна лірика)	Ліричний герой, панна Інна, сестра	-----	Віршовий розмір: нерівностопний ямб. Строфа: нестрофічна будова. Римування: нерегулярне.	Тема: роздвоєність у коханні; любовний трикутник; нещасна, але світла любов. Ідея: утвердження думки про непостійність і суперечливість кохання як великого почуття; своєрідна сповідь-звернення ліричного героя перед собою про свої почуття.
		«Ви знаєте, як липа шелестить» (збірка «Сонячні кларнети»)	Ліричний вірш (інтимно-пейзажна лірика)	Ліричний герой, уявний співрозмовник, кохана	-----	Віршовий розмір: нерівностопний ямб. Строфа: нестрофічна будова. Римування: непостійне з ознаками паралельного.	Тема: кохання; природа. Ідея: оспівування краси ночі, напоєної любов'ю.

		«Пам'яті тридцяти» Поштовх до написання: бій під Крутами 29 січня 1918 року, загибель юних патріотів-українців	Вірш-реквієм (громадянська лірика)	Ліричний герой — це збірний образ юнаків, які загинули, захищаючи незалежність Батьківщини, Каїн	Аскольдова могила, Дніпро-ріка	Віршовий розмір: тристопний-чотиристопний хорей із пірихієм та усіченими стопами. Римування: перехресне	Тема: зображення прикладу самопожертви молодих патріотів заради Батьківщини Ідея: утвердження ідеї патріотизму й гуманізму, засудження жорстокості, терору і класової ненависті.
24	Максим Рильський	«Молюсь і вірю» <i>Модернізм: неокласика, неоромантизм, символізм.</i>	Ліричний вірш елегійного характеру (пейзажно-філософська лірика)	Ліричний герой, вид пречистої надії; дух життя	----	4-и катрени. Віршовий розмір: 4-стопний ямб Строфа: чотиривірш (катрен). Римування: перехресне (абаб).	Тема: людина у вирі життя. Ідея: утвердження віри й краси як стрижнів, які тримають людину в цьому світі; возвеличення краси й гармонійності світу; висловлення бажання жити.
25	Микола Зеров	«Київ – традиція»	Сонет	Київ, польський король Болеслав Хоробрий, німецький посол Лясотта, французький інженер Боплан Гійом-Левассер, молодий Тичина	Київ, Данпарштадт	Віршовий розмір: 5-стопний ямб з пірихієм Строфа: 2 чотиривірші (катрени) і 2 тривірші (терцети). Римування: 2 катрени – кільцеве (абба), 2 терцети - абвгвг	Тема: оспівування «золотоголового» вічного міста Києва — як свідчення високої культури народу. Ідея: утвердження незнищеності стародавнього Києва, культури, духовного життя народу, возвеличення краси золотоголового Києва
26	Микола Хвильовий (Микола Фітільов) «Основоположник»	«Я (Романтика)» <i>*присвята «Цвіту яблуні» (новела Коцюбинського)</i>	Новела	Я – главоверх «чорного трибуналу», доктор Тагабат, дегенерат, Андрюша, мати «Я»,	Час подій: 20-ті рр. ХХ ст. Місце подій: панський палац біля міста.	Вступ, 3 частини	Тема: життя й вибір людини в умовах революційних подій 20-х рр. ХХ ст. Ідея: утвердження думки, що беззастережне служіння абстрактній ідеї, владі, сліпий фанатизм, убивство призводять до знищення людського в людині й деградації особистості та не

	української прози XXст.»	Модернізм: «романтика вітаїзму»; експресіонізм із яскраво вираженим імпресіоністичним елементом.		Ікс, Ігрек, Зет, «версальці», черниці			є тим, на чому може бути побудоване ідеальне суспільство («загірна комуна»).
27	Юрій Яновський «Поет людської чистоти»	«Дитинство» (з роману «Вершники» - 8 новел) Модернізм: «романтика вітаїзму», експресіонізм із яскраво вираженими ознаками імпресіонізму; водночас наявні риси неореалізму.	Новела	Малий Данило, прадід Данило, мати Ригориха, батько чабан Ригор, рибалки	Степи Херсонщини, Перекопська рівнина	Немає єдиної наскрізної сюжетної лінії. Твір побудовано на системі окремих сюжетних картин, епізодів пейзажного і побутового характеру.	Тема: життя Данила Чабана та історія його роду, що уособлює шлях українського народу. Ідея: утвердження віри в нетлінну вартість національних основ буття, спадковість поколінь, духовну пам'ять; оспівування міцних родових традицій, гуманістичного сприйняття життя, здорового існування людини на землі.
28	Володимир Сосюра «Глибинно- бентежний березень та замріяно прозорий вересень»	«Любіть Україну» (1944) у 1951 р. автора звинуватили у націоналізмі	Ліричний вірш (громадянська, патріотична лірика)	Ліричний герой, дівчина, юнак, чужинці	-----	Віршовий розмір: 3- стопний амфібрахій Строфа: чотиривірш (катрен). Кількість строф: 10. Римування: перехресне (абаб).	Тема: сутність України для поета (ліричного героя) й кожного українця та місія синів і доньок по відношенню до Батьківщини. Ідея: заклик до всіх українців любити свою Батьківщину заради її вічного існування, а отже, і свого власного («Всім серцем любіть Україну свою — і вічні ми будемо з нею!»).

29	Валер'ян Підмогильний	«Місто» <i>Модернізм: неореалізм</i>	Урбаністичний роман	Степан Радченко, Надійка, «мусінька» Тамара Василівна, її чоловік Гнідий і син Максим; Зоська, Рита, Левко, Михайло, Критик Світозаров, поет Вигорський.	Час подій: 1920-ті роки (період українізації). Місце подій: Київ.	2 частини	Тема: життя й трансформація вихідця із села в умовах великого міста; народження письменника. Ідея: утвердження думки про неоднозначність природи людини, у якій поєдналися і високі пориви, і низька тваринна сутність; аналіз психології людини-завойовника, людини-творця.
30	Остап Вишня (Павло Губенко) «Король українського тиражу»	«Моя автобіографія» <i>Модернізм, реалізм: неореалізм.</i>	Гумореска	Оповідач, батько, мати, 17 дітей, вчитель Іван Максимович	Хутір Чечва, поблизу містечка Груні в маєткові поміщиків фон Рот	У формі автобіографії, у якій «сяє сміх крізь сльози»	Тема: найяскравіші події життя автора й окреслення становлення характеру. Ідея: утвердження думки про надзвичайний вплив дитинства, освіти, природи, рідної мови на формування людини; утвердження думки про щастя як обов'язкову умову людського існування.
		«Сом» (Збірка «Мисливські усмішки» - синтез народного анекдоту і пейзаж. лірики)	Усмішка	Оповідач; дід Панько; пан; Христя; рибалка; письменник Сабанєєв	Час: царські часи — радянські часи (20-ті роки ХХ ст.). Місце подій: заплава річки Оскіл за містом Енськом на Харківщині.	4 частини	Тема: гумористична розповідь про сома, що жив у річці Оскіл і міг з'їсти гусака, гімалайського ведмедя і навіть парового катера. Ідея: утвердження любові до рідної природи, змалювання її казкової краси; висміювання марновірства й обмеженості; прихована насмішка над владою.
31	Микола Куліш	«Мина Мазайло» <i>Прототип: харківський службовць «Донвугілля» з Н-ської вулиці на Холодній Горі, з</i>	Соціально-побутова сатирична комедія; «філологічна» комедія (яку не можна перекласти	Родина Мазайла: Мина Мазайло, дружина Килина (Мазайлиха), діти Рина й Мокій; дядько Тарас, Уля (подруга	Час подій: 1920-ті рр. ХХ століття Місце подій: місто Харків, район Холодної Гори.	4 дії	Тема: зображення процесу українізації в Україні у 20-х роках ХХ століття на прикладі однієї родини. Ідея: засудження національного нігілізму українців, у свідомості яких міцно вкоренилося переконання в тому, що все українське — «третій сорт», а також великодержавного

		<i>яким трапилась подібна історія</i>	іншою мовою через гру слів і значень).	Рини), тьотя Мотя (Мотрона Розторгуєва з Курська; учителька Баронова-Козино ; комсомольці: Тертика, Губа, Аренський			шовінізму; піднесення національної свідомості українців.
32	Богдан-Ігор Антонич	«Різдво» <i>Модернізм: символізм, авангардизм, міфологізм</i>	Ліричний вірш (філософська лірика)	Бог (Христос), Марія, лемки у крисанях	Різдво, лемківське містечко Дукля	2 чотиривірші (катрени), Римування: перехресне (абаб)	Тема: факт народження Христа. Ідея: переосмислення факту народження Христа як події, що відбувається в кожному селі й містечку; ушлявлення народження життя й радості.
33	Олександр Довженко	«Україна в огні» (написана в 1943, опублікована в 1953) заборонена Сталіном <i>Реалізм з елементами неоромантизму (поетичного романтизму)</i>	Кіноповість	Родина Запорозців: Лаврін і Тетяна , діти : Роман, Іван, Савко, Григорій, Трохим , дочка Олеся♥ ; Христя Хутірна, Василь Кравчина♥ , зрадник Заброда , німецький офіцер Ернст фон Крауз , син Людвіг .	Велика Вітчизняна війна, село Тополівка	50 окремих епізодів-картин; кілька сюжетних ліній (історична — події війни; долі Запорозців; кохання Василя й Олесі; доля Христі Хутірної); обрамлення (однаковий початок і закінчення твору) у вигляді народної пісні «Ой піду я до роду».	Тема: трагічні сторінки Великої Вітчизняної війни на території України від початку та відступу Радянської армії на схід до визволення; життя й боротьба на окупованих територіях; «влада» на війні. Ідея: возвеличення патріотів, героїв війни, Батьківщини, кохання; засудження радянської влади за трагедію народу; пошук відповідей на болючі питання (причини зрадництва, запродавства, перемоги великою кров'ю); утвердження думки про невмирущість народу й України.

		«Зачарована Десна»	Автобіографічна кіноповість	Два ліричні герої – Сашко і Олександр Довженко , мати Одарка Єрмолаївна , батько Петро Семенович , прабаба Марусина , прадід Семен , дід Захарко , дядько Самійло – косар ,	Час подій: початок ХХ ст. Місце подій: береги Десни, село Сосниця	Епізоди, які є спогадами дорослого Олександра Довженка про своє дитинство, розказаними устами малого Сашка, що перемирюються роздумами дорослого Довженка про красу людської праці, природи, долю батьків, минуле й сьогочасне, мораль і свій мистецький талант (своєрідні ліричні відступи)	Тема: життя дитини на берегах Десни, розказане з висоти прожитих літ; життя традиційної української родини та її морально-практичний світ. Ідея: возвеличення краси Десни-дівичі, її гармонійності оспівування щасливої пори дитинства й водночас гіркий плач над нещасливою долею своїх трудівників-батьків; утвердження найвищих ідеалів людяності, моралі, які закладаються в дитинстві.
34	Андрій Малишко <i>«Солов'їне серце України»</i>	«Пісня про рушник» покладено на музику Платона Майбороди Модернізм (умовно): неоромантизм	Ліричний вірш (Інтимна лірика з елементами філософської)	Ліричний герой – син, мати	-----	Віршовий розмір: 4-стопний анапест Строфа: чотиривірш (катрен) із двовіршем (рефреном, приспівом). Кількість строф: 3. Римування: перехресне (абаб)	Тема: рушник, вишитий матір'ю й подарований сину на щастя й долю. Ідея: найщиріша синівська подяка матері; возвеличення простої й водночас великої материнської любові і відданості своїм дітям

ШІСТДЕСЯТНИКИ

35	Василь Симоненко <i>«Витязь молодого укр. поезії»</i>	«Задивляюсь у твої зіниці»	Ліричний вірш (патріотична лірика)	Ліричний герой, мати-Україна	-----	Монолог ліричного героя, Віршований розмір: 6-стопний ямб Строфа: 8 чотиривіршів (катрени) Римування: перехресне	Тема: звеличення рідної землі, її історії. Ідея: звернення до земляків – любити рідну землю і дбати про її майбутнє
		«Ти знаєш, що ти людина»	Ліричний вірш (філософська лірика)	Ліричний герой	-----	Початок – риторичні запитання, Строфа: 4 строфи по 5 рядків Римування: абааб	Тема: роздуми письменника про швидкоплинність життя, протягом якого кожний повинен встигнути покохати, зробити добрі справи. Ідея: неповторність і цінність кожної людини як особистості, заклик раціонально використовувати час, відведений на життя, поспішати жити.
36	Іван Драч <i>«Сонячний поет»</i>	«Балада про соняшник»	Балада (модерна) Лірика+епос	Соняшник (майбутній митець), сонце (поезія, джерело натхнення)	-----	2-і частини — притчова й роз'яснювальна Верлібр (білий вірш, неримований)	Тема: народження людини-творця, людини-поета. Ідея: поет повинен прагнути високості в поезії, укорінюючись при цьому в рідному ґрунті, у національній творчості; тільки той творець може відкрити сонце поезії, хто, поглянувши на це сонце, навіки ним захоплюється.
37	Ліна Костенко	«Страшні слова, коли вони мовчать» <i>Модернізм: неоромантизм</i>	Вірш-роздум, медитація (філософ. лірика)	Ліричний герой, поезія, слова	-----	Віршовий розмір: 5-стопний ямб Строфа: нестрофічна будова. Римування: перехресне (абаб)	Тема: слово в житті людини, сутність поезії. Ідея: утвердження думки, що «поезія — це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі», що «страшні слова, коли вони мовчать» у той момент, коли вони повинні бути сказані поетом як особистістю й громадянином.

		<p>«Українське альфреско»</p> <p><i>Модернізм: неоромантизм з елементами символізму</i></p>	Вірш-ідилія (інтимна лірика з елементами філософської)	Дід, баба, чужі діти	-----	<p>Віршовий розмір: ямб із зайвим складом після шостого</p> <p>Строфа: чотиривірш (катрен).</p> <p>Римування: перехресне (абаб).</p>	<p>Тема: бездітна старість; розрив живого зв'язку між поколіннями, між селом і містом.</p> <p>Ідея: ідилічне змалювання-переживання самотньої старості як «останньої казки», яка, на жаль, не зігріта голосами дітей чи онуків</p>
		<p>«Маруся Чурай»</p> <p><i>Модернізм: неоромантизм</i></p>	Історичний роман у віршах	<p>Маруся Чурай♥, мати Чураїха, Грицько Бобренко,♥ Галя Вишняківна, полковий обозний Іван Іскра, полтавський полковник Мартин Пушкар, козак Лесько Черкес, вїйт Семен Горбань, дяк-філософ, Богдан Хмельницький</p>	<p>Час подій: середина XVII століття.</p> <p>Місце подій: Полтава, Київ</p>	9 розділів, 2 сюжетні лінії — кохання Марусі та Грицька (1) й боротьби українського народу проти польських завоювників (2).	<p>Тема: доля легендарної української дівчини-піснетворки на тлі історичних подій середини XVII ст. — часів Хмельниччини.</p> <p>Ідея: утвердження думки про невмирущість пісні, народу; возвеличення кохання як найсвітлішого людського почуття; ушавлення патріотизму як самовідданого служіння батьківщині; осуд «дрібних» душ, нездатних піднятися до величі геніїв у їхній любові до Батьківщини, у коханні.</p>
38	<p>Василь Стус</p> <p><i>«Різьбяр власного духу»</i></p>	<p>«Як добре те, що смерті не боюсь я» (Збірка «Палімпсести»)</p> <p><i>Модернізм: неоромантизм, неореалізм, символізм</i></p>	Вірш-заповіт, послання (патріотична і філософська лірика)	Ліричний герой, судді, народ, Леся Українка, Франко, Шевченко і Скворода	-----	<p>Віршовий розмір: 5-стопний ямб</p> <p>Строфа: нестрофічна будова.</p> <p>Римування: перехресне (абаб).</p>	<p>Тема: переживання людиною-патріотом розлуки з Батьківщиною через несправедливість суспільного устрою.</p> <p>Ідея: пошук сенсу справжнього буття як заперечення світу зла й насильства; осмислення власної долі, світовідчуття; утвердження вічних вселюдських ідеалів добра, чесності й справедливості; утвердження думки про єдність із народом</p>

		« О земле втрачена, явися» (Збірка «Палімпсести») Модернізм: неоромантизм, неореалізм, символізм	Вірш-медитація (громадянська лірика з елементами пейзажної.)	Ліричний герой	-----	Віршовий розмір: 4-стопний ямб Строфа: нестрофічна будова. Римування: перехресне (абаб).	Тема: переживання людиною своєї смерті, свого небуття в цьому світі, у якому залишається все пережите, але немає самої людини, бо її «розтанули сліди» «в далеких пожиттєвих ерах»; спогади про яскраві сторінки життя й красу рідної землі. Ідея: утвердження думки про плинність і скороминущість життя, краса якого й переживання якого є тим, за чим людина гірко жалкує, особливо ж у «зболеному сні»; утвердження любові до рідного краю, тільки який і може подолати зло («лихо, спи!»)
39	Григор Тютюнник	«Три зозулі з поклоном» <i>*присвята:</i> <i>«Любові Всевишній присвячується»</i> Модернізм: неореалізм	Новела (філософська новела з елементами автобіографічної)	Оповідач, його батьки – Михайло і Соня; Марфа Яркова, Карпо Ярков, її чоловік, поштар – дядько Левко	Село головного героя, Сибір	Кільках частин, обрамлення. «Останній лист від батька» - своєрідною новелою в новелі. Оповідь ведеться від 1 особи — сина-студента.	Тема: кохання, «любовний трикутник»; глибоке віддзеркалення внутрішнього світу героїв, складні перипетії їхніх дол, саможертвна любов, яка без дозволу входить у людські серця, наповнює їх. Ідея: возвеличення любові як найвищої загальнолюдської цінності, як великої таємниці буття, яку ще нікому не вдалося розгадати і яка підносить людину на вершину щастя або робить її безкінечно нещасливою
40	Олесь Гончар	«Залізний острів» (з роману у новелах «Тронка»)	Новела- засторга (9-та новела з 12)	Тоня Горпищенко♥, батько-чабан, брат Петро - льотчик, Віталік♥, Лукія Назарівна (мати Віталіка), Яцуба, дядько Сухомлин, капітан Дорошенко	Чорне море, Рибальське, село Ключове, місто Нова Каховка, Дніпро	Немає кульмінації, розв'язки, відкритий фінал. Особливості: портретні замальовки, авторські відступи, екскурси в минуле, розлогі морські пейзажі	Тема: зображення першого кохання й смертельної небезпеки, яку несуть зброя і війна. Ідея: оспівування першого юнацького кохання; заклик до збереження й захисту людства перед загрозою цивілізаційних процесів

ПИСЬМЕННИКИ-ЕМІГРАНТИ

41	<p align="center">Евген Маланюк <i>Імператор залізних строф, Український Одиссей</i></p>	<p>«Стилет чи стилос?»</p> <p><i>Модернізм: символізм</i></p>	<p>Ліричний вірш (філософська, громадянська лірика)</p>	<p>Ліричний герой, золото тілі діви, стилет, стилос</p>	<p>Роль слова, митця в житті суспільства.</p>	<p>Віршовий розмір: 5-стопний ямб Строфа: чотиривірш (катрен). Римування: перехресне (абаб).</p>	<p>Тема: вибір митцем своєї місії. Ідея: утвердження ролі митця як борця за долю народу, стилетом (зброєю) і стилосом (паличка для письма) якого стає слово.</p>
42	<p align="center">Іван Багряний (Іван Лозов'ягін)</p>	<p>«Тигролови»</p> <p><i>Модернізм: неореалізм, неоромантизм</i></p>	<p>Пригодницький роман (з елементами автобіографічного)</p>	<p>Григорій Многогрішний♥; Родина Сірків: Наталка♥, Гриць, батьки – Денис Сірко та Сірчиха; майор НКВС Медвин, Фійона – його коханка; сім'я Морозів потяг-дракон</p>	<p>Час подій: 30-ті рр. XX ст. Місце подій: Сибір, тайга, поселення Зелений Клин, Хабаровськ, Маньчжурія</p>	<p>2 частини, 12 розділів</p>	<p>Тема: життя людини в умовах тоталітарної системи; життя українців-переселенців у Зеленому Клину (Далекий Схід). Ідея: засудження тоталітарного режиму; возвеличення сильної людини, спроможної подолати будь-які труднощі, зберігши в серці добро й любов.</p>